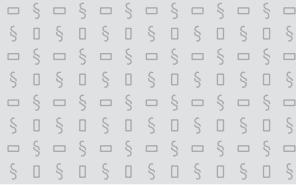

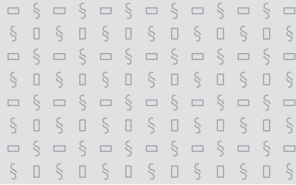
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Kolizní problematika mimosmluvních závazků

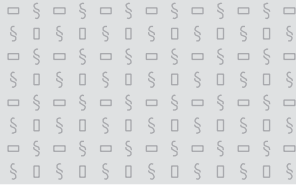
Obsah přednášky

- pojem „mimosmluvní závazek“ - „delikt“
- mezinárodní úmluvy
- nařízení Řím II
- stávající národní kolizní úprava
- novela ZMPS

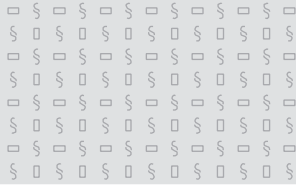
Příklady

- Nekalá soutěž** – slovenská televize vysílá klamavou reklamu / srovnávací reklamu, kterou sledují i diváci v ČR
- Dopravní nehoda** – vozidlo s českou SPZ v Rakousku havaruje s vozidlem s holandskou SPZ
- Zranění** – ve Švýcarsku českého lyžaře srazí Holanďan
- v Londýně na letišti český občan zakoupí krabičku sushi, konzumuje v letadle registrovaném v Německu, příznaky se projeví v Praze
- Pomluva** – rakouské noviny uveřejní zprávu, která pohaní německého politika
- Živ. prostředí** – v české chemičce dojde k úniku jedovatých látek, které znečistí okolí řeky i v Německu.

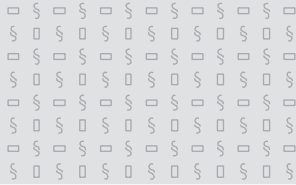
Pojem „delikt“

- **delikt** vs. mimosmluvní závazek
- porušení povinnosti vycházející z **objektivního práva** – právem stanovené povinnosti
- nikoliv porušení smluvní povinnosti
- mezi stranami neexistuje žádný právní vztah. Existuje ale vztah faktický. Teprve porušením právem stanovené povinnosti vzniká **odpovědností** závazkový vztah = ***obligationes ex delicto*** = mimosmluvní závazkový vztah
- **kvasidelikt** = závazkový vztah vzniklý z **jiných právních důvodů** = ***variis causarum figuris***.

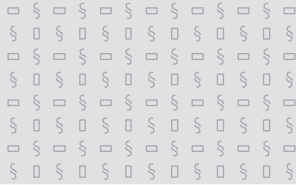
Delikt podle NOZ

- ❑ vadné vnímání „deliktů“ (§ 2894 a násl.)
- ❑ závazky z deliktů - náhrada újmy
 - dobré mravy
 - zavinění - úmysl
 - porušení zákona
 - zavinění - nedbalost, předpokládaná
 - porušení smluvní povinnosti (§ 2913 a násl.)
 - objektivní odpovědnost

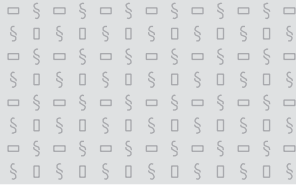
Znaky deliktu

- ❑ **protiprávnost – oddělenost od smlouvy**
- ❑ **následek protiprávnosti – narušení chráněného zájmu**
(někdy není nutný hmatatelný následek – „torts per se“)
- ❑ **kauzální nexus**
 - kontinentální pojetí: obecná definice + speciální skutkové podstaty
 - case-law pojetí: vysoký počet speciálních skutkových podstat
 - unijní pojetí: autonomní „definice“ (problematické, nejasné, kritizované)

Kolizní řešení obecně

- právní režim deliktu = **deliktní statut**
- základní hraniční určovatel: ***lex loci delicti***
- problém v okamžiku, kdy se protiprávnost projeví ve více státech, event. v jednom nastane a v jiném státě se projeví.
- ***lex loci delicti commisi*** vs. ***lex loci damni infecti***
- dříve upřednostňován *l.l. delicti commisi*, dnes naopak *l.l. damni infecti*.
- existují i další varianty pro speciální delikty (*l.l. protectionis*)

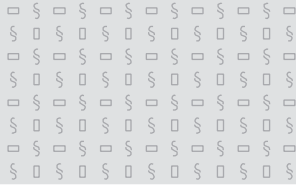

Prameny úpravy

□ „obvyklé“ tři roviny úpravy:

- **vnitrostátní** - § 15 ZMPS
- **mezinárodní smlouvy mnohostranné** – např. Haagská úmluva o právu použitelném pro dopravní nehody
- **mezinárodní smlouvy dvoustranné** – Maďarsko, Polsko, Ukrajina, Rusko, aj.
- **unijní** – nařízení **Řím II** (864/2007/ES)

otázka vzájemných kolizí

Proč mezinárodní smlouvy/národní pr.?

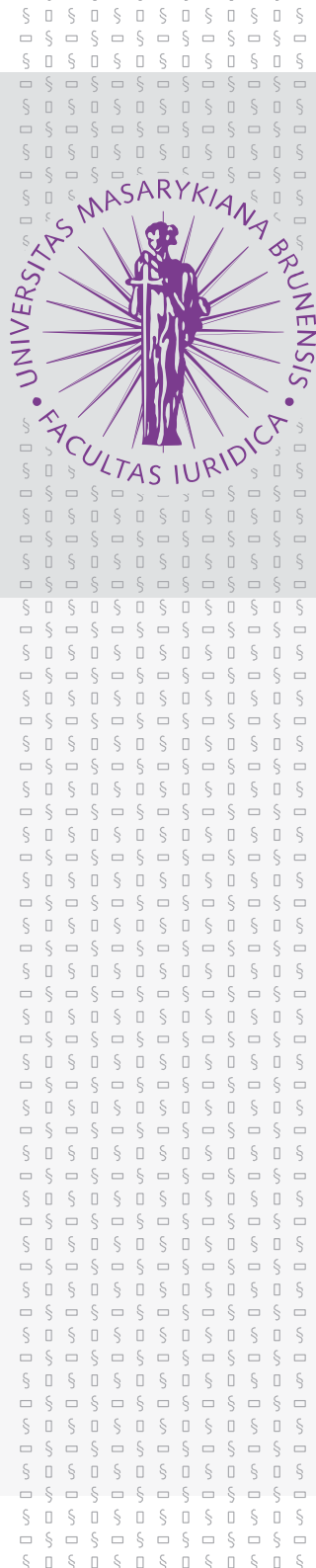
- nařízení Řím II je sice přednostně aplikovatelné (ve vztahu k vnitrostátnímu právu), má **univerzální** povahu
- nedopadá na všechny delikty s mezinárodním prvkem – viz čl. 1 (zejména odst. 2 písm. g)

- čl. 351 SFEU

Práva a závazky vyplývající z dohod uzavřených před 1. lednem 1958 nebo u přistupujících států před jejich přistoupením mezi jedním nebo několika členskými státy na jedné straně a jednou nebo několika třetími zeměmi na straně druhé nejsou ustanoveními této smlouvy dotčeny.

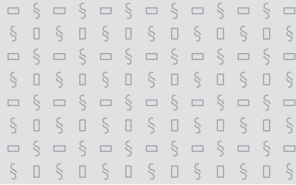
- čl. 28 Ř II

Tímto nařízením není dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž stranou je jeden nebo více členských států ke dni přijetí tohoto nařízení a které stanoví kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy.

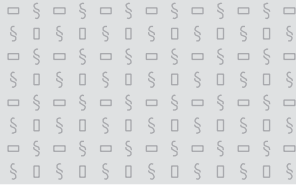
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY

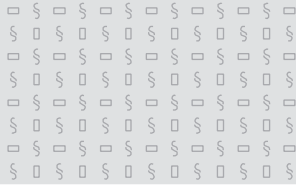
Haagská úmluva o PP pro dopravní nehody

- ❑ 130/1976 Sb.
- ❑ zavazuje celkem 19 států
- ❑ Rakousko, Bělorusko, Belgie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, ČR, Francie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Černá Hora, Maroko, Nizozemí, Polsko, Portugalsko (nevstoupilo v platnost, pouze podpis), Srbsko, Slovensko, Španělsko, Švýcarsko, Makedonie, Ukrajina
- ❑ nehoda musí mít souvislost se silničním provozem = jeden z objektů se musí pohybovat (veřejnost prostor je irelevantní)
 - motorová vozidla, bicykly, sáně, přívěsy, dětské kočárky, lyže, trolejbusy, vlaky a tramvaje (pokud se účastní silniční nehody)
 - kámen odskočený od automobilu, prostory uvnitř továren, nádraží apod.

Haagská úmluva o PP pro dopravní nehody

- právo státu, kde došlo k nehodě (čl. 3)
nebo
- právo registrace vozidel (čl. 4)
- právo registrace vozidla ve vztahu k:
 - řidiči,
 - postižené osobě uvnitř vozidla (i stopař – bere se, že nástupem do vozidla souhlasí s podřízením se práva registrace vozidla)
 - postižené osobě mimo vozidlo, pokud má bydliště ve státě registrace

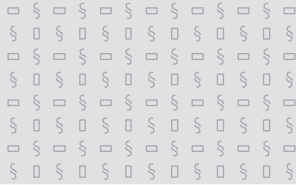
Kolizní úprava ve smlouvách o PP

- na první místě využito *l.l. delicti commissi*
- následuje *lex communis* (Rusko, Ukrajina)

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

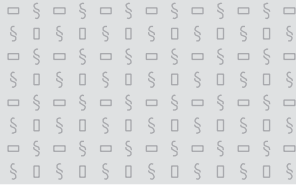
ŘÍM II

Řím II - dlouho očekávané dítě?

- původní záměr – již úmluva v 70. letech
- opakované pokusy – polovina 90. let
- transformace do návrhu nařízení
- 864/2007

- při správné formulaci – možnost propojení příslušnosti a rozhodného práva (Brusel Ibis čl. 7/2 a Řím II)
- ne vždy to vychází
- měl zamezit *forum shopping* – neplatí, protože M.Ú. mají přednost

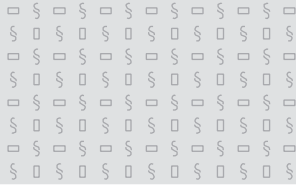
Řím II - věcná a teritoriální působnost

věcná - čl. 1

- negativní i pozitivní vymezení
- mimosmluvní závazky
- některé vyjmuty (čl. 1 odst. 2 – např. pomluva)
- věc občanská a obchodní – viz interpretace k Brusel I
- mezinárodní prvek (vs. čl. 14 odst. 2)

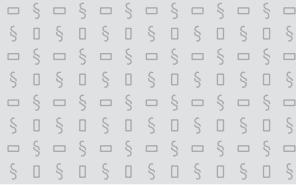
nepoužije se v Dánsku

použije se v jiných členských státech EU (i na mimosmluvní vztahy, kdy jedním subjektem je Dán - univerzalita)

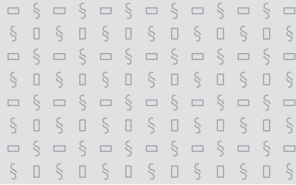
Řím II - časová působnost

- ❑ čl. 32 – použije se od 11.1.2009
- ❑ čl. 31 – použije se pro skutečnosti, které způsobily škodu a nastaly po vstupu nařízení v platnost (*entry into force, Inkrafttreten*)
 - je tímto dnem 11.1.2009? (*datum pro podání žaloby nebo datum pro určení práva soudem*)
 - není definován? – 20. srpna 2007
 - co období 20.8.2007 – 10.1.2009? (nedostatek předvídatelnosti, nedostatek právní jistoty)
 - Německo – datem je 11.1.2009
 - Anglie – datem je 20. srpna 2007
 - SDEU C-412/10 *Homawoo* (nehoda 29.8.2007, žaloba 8.1.2009)
 - GA Mengozzi – 11.1.2009, tj. německá koncepce, již potvrzeno

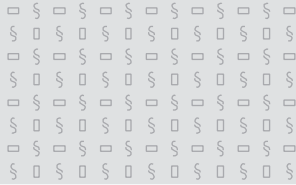
Kvalifikace deliktu

- autonomní (bod 11 Preambule)
- neexistuje judikatura SDEU k Řím II
- Bod 7 Preambule – interpretace v souladu s Brusel I, Řím I
- rozhodnutí SDEU k čl. 5 odst. 3 Brusel I (nyní čl. 7 odst. 2)
 - 189/87 *Kalfelis* (deliktní odpovědnost je taková, která **není smluvní**)
 - C-261/90 *Reichert*
 - C-51/97 *Réunion européenne*
 - C-334/00 *Tacconi* (předsmluvní odpovědnost)
 - C-167/00 *Henkel*
 - C-18/02 *Danmarks Redeforening* (protestní akce zaměstnanců)
 - C-26/91 *Handte* (čl. 5 odst. 1 nedopadá na odpovědnost za výrobek)

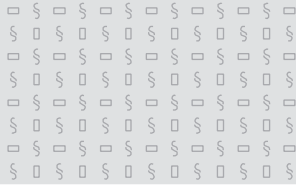
Řím II - struktura kolizních pravidel

1. **Volba práva** (delikty i kvasidelikty)
 - jiná pozice, než u smluvních závazků
2. **Delikty**
 - **obecné** pravidlo
 - **speciální** pravidla pro vybrané delikty
3. **Kvasidelikty** – jen konkrétně
 - bezdůvodné obohacení
 - jednatelství bez příkazu
 - předsmuvní odpovědnost

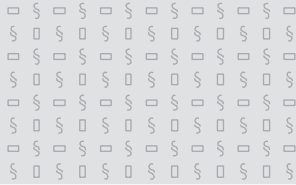
Řím II - volba práva čl. 14

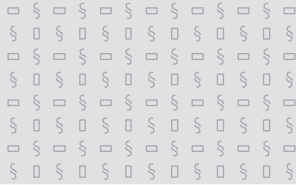
Řím II - obecné pravidlo

1. ***lex loci damni infecti*** (bod 15 a 16 Preambule)
2. ***lex communis***
 - stejný stát nebo stačí státy se stejným právem?
 - stejný stát
 - funkční patrně pouze tam, kde je pouze jeden škůdce a jeden poškozený
3. **„escape“ klauzule**
 - zjevně užší – má to být výjimka

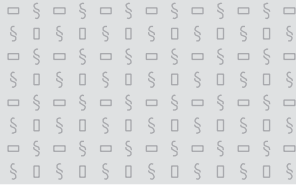
Řím II - obecné pravidlo

- je v souladu s procesní úpravou?
- čl. 7 odst. 2 Brusel Ibis
 - pojem škodná událost – zahrnuje jak příčinu, tak následek
 - 21/76 *Bier BV v Mines de potasse d'Alcase SA*
 - C-68/93 *Fiona Shevill*
- Co se považuje za „škodu“
 - účinky škodného jednání – přímá škoda
 - C-220/88 *Dumez*
 - C-364/93 *Marinari*
 - C-168/02 *Kronhofer*

Řím II - obecné pravidlo

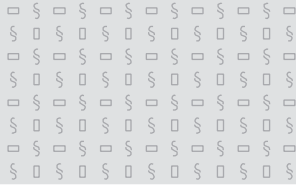
- ❑ delikt spáchaný na lodi, v letadle
 - nachází se v teritoriálních vodách = toto právo
 - mezinárodní prostor = právo vlajky
- ❑ kolize lodí/letadel
 - poškozeným není loď/letadlo, ale vlastník
 - v jakém místě vzniká vlastníkově škoda?
 - patrně bydliště poškozeného (musí opravit, vydat prostředky), ale teoreticky také domovský přístav
- ❑ konzumace vadných potravin
 - konzumace ve státě A, projeví se v B (právo A)
 - nákup v A, konzumace v B, projeví se v B (právo B)
 - tj. kde došlo k nakažení organismu

Řím II - speciální pravidla

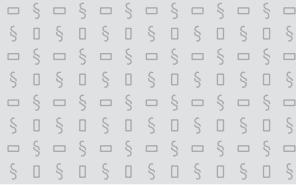
1. **odpovědnost za výrobek** (čl. 5)
2. **nekalá soutěž, omezení hospodářské soutěže** (čl. 6)
3. **poškození životního prostředí** (čl. 7)
4. **porušení práv duševního vlastnictví** (čl. 8)
5. **protestní akce v kolektivním vyjednávání** (čl. 9)

POMLUVA – vyloučeno čl. 2 písm. g (ZMPS)

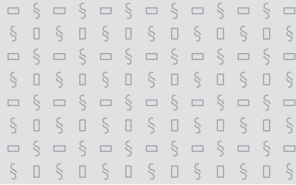
Odpovědnost za výrobek

- co je výrobek – směrnice 1985/374/EHS (míra bezpečnosti)
 - všechny movité věci s výjimkou prvotních zemědělských produktů
 - i elektřina
 - technologické zpracování (potom i potraviny)
 - cigarety a alkohol?
 - software?
- obvyklé bydliště **poškozeného** (uvedení na trh)
- země pořízení výrobku (uvedení na trh)
- l.l. damni infecti*** (uvedení na trh)
- obvyklé bydliště **odpovědného**, jestliže nemohl předpokládat uvedení na trh u předcházejících tří
- „escape“ klauzule
- není uvedeno na trh? – bydliště odpovědného

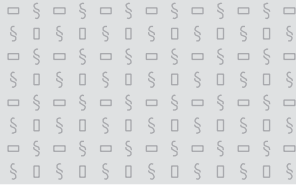
Nekalá soutěž, omezení hosp. soutěže

- co sem spadá:
 - soukromoprávní nekalá soutěž
 - soukromoprávní důsledky veřejnoprávního narušení hospodářské soutěže = čl. 101 a 102 SFEU, národní soutěžní právo
- právo země, kde dochází/může dojít k narušení soutěžních vztahů/společných zájmů spotřebitelů
- čl. 4, pokud porušeny zájmy jen jednoho soutěžitele
- totéž i pro hospodářskou soutěž
 - počítá se spíše s *follow-on* žalobami, než *stand-alone*
 - co je trh – není omezen státními hranicemi (mozaiková úprava)
 - čl. 6 odst. 3 písm. b) – snaha vyhnout se mozaikové úpravě, lze využít právo *fóra*, ale to zase umožní *forum shopping* (nebezpečí kotvy)
- není možné uplatnit volbu práva

Zbývající spec. delikty

- **poškození životního prostředí**
 - bod 24, 25 Preambule
 - poškozený může zvolit *I.I. delicti commisi*
 - volba může být pouze pro celý vztah, nelze *depeçage*
 - jinak se uplatní čl. 4 odst. 1
- **porušení práv duševního vlastnictví**
 - *I.I. protectionis*
 - není možné uplatnit volbu práva
- **protestní akce v kolektivním vyjednávání**
 - *lex communis*
 - právo země, kde byla nebo má být uskutečněna protestní akce

Kvazidelikty

1. **bezdůvodné obohacení** (čl. 10)

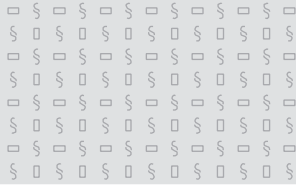
- problematické odlišení, kdy se jedná o smluvní a kdy o mimosmluvní vztah
- situace, kdy důvod odpadl – fr. právo typicky přisuzuje smluvní povahu

2. **jednatelství bez příkazu** (čl. 11)

- altruistické jednání ve prospěch jiného

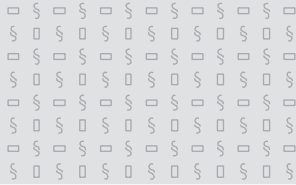
3. **předsmluvní odpovědnost** (čl. 12)

- v rámci kontraktační fáze je porušena povinnost chovat se v souladu s principy dobré víry, poctivého obchodního styku
- *lex causae*
- čl. 4

Dopad deliktního statutu

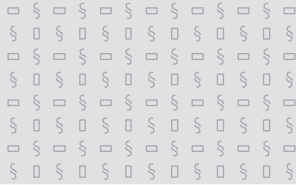
- deliktní odpovědnost
- deliktní způsobilost (bod 12 Preambule)
- rozsah odpovědnosti, důvody vylučující odpovědnost, omezení odpovědnosti (viz i bod 33 Preambule)
- otázka převodu nároku na náhradu škody
- určení osob oprávněných k náhradě škody

Nutně použitelné normy

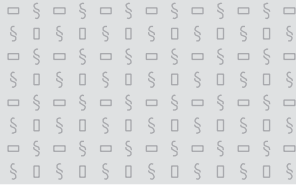
- čl. 16
- původní návrh byl kopií čl. 7 Římské úmluvy (*forum, lex cauase, třetí stát*)
- řada států byla proti
- čl. 16 Ř II = čl. 7 odst. 2 ŘÚ (odkaz pouze na *forum*)
- není obsažena definice (na rozdíl od Řím I), důvodová zpráva odkazuje na definici podanou SDEU v C-369/96 a C-376/96 *Arblade*
- *co lex cauase?* – ano

- Otázka kodexu evropského MPS – Řím 0?

Safety rules - pravidla bezpečnosti (a chování)

- bod 34 Preambule
- čl. 17 – další zohlednění veřejnoprávních norem
- inspirace v Haagských úmluvách, návrhu původní úmluvy z 1972, některých národních úpravách
- nutnost jejich dodržení bez ohledu na právo rozhodné pro následky chování
 - pravidla silničního provozu, technické standardy výrobků, pravidla bezpečnosti práce, technické požadavky ve stavebnictví
- vydání státní správou i samosprávou
- zohlednění při konstatování protiprávnosti
- konstatování neexistence protiprávnosti nebo snížení odpovědnosti
- kritizováno pro jednostranný zájem o pachatele
- i pachatel se jich může dovolat (oběť nehody nebyla připoutána)

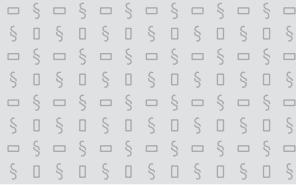
Safety rules - pravidla bezpečnosti (a chování)

- přihlíží se k nim (nepoužívají se) = zachází se s nimi jako s právní skutečností, ten kdo se dovolává, musí dokázat
- jsou něčím jiným, než nutně použitelnými normami?
- je u deliktů myslitelné použití jiných nutně použitelných norem, než jsou safety rule?

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

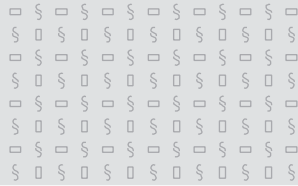
ZMPS

§ 101 ZMPS

Některé mimosmluvní závazkové poměry

- Mimosmluvní závazkové poměry vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv včetně pomluvy se řídí právem státu, ve kterém k narušení došlo. Postižená osoba může však zvolit použití práva státu, ve kterém
 - má postižená osoba obvyklý pobyt nebo sídlo,
 - má původce narušení obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo
 - se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat.

Děkuji